

VADÁSZAT.

A drótszörű-németvizsla.

(Leszármazása, fajtajellege s kapcsolatai a szálkásszörűvel és griffonnal.)

Az Országos Vizsla Club 1942. dec. 1-én tartott ismeretterjesztő ülésén előadta:

Mikósy András szfv. erdőmérnök.

Bevezetőül rá kell mutatnom a vizslák, ill. vadászebek külső jellegére vonatkozó nézetekben tapasztalható zűrzavarra, amely az 1870-es évekig még Németországban sem tisztult.

Az egyes fajtajellegek teljesen pontos megállapítása ott is nagyon nehéz feladat volt, mert magának a rövidszörű németvizslának külső jellegeit is holt betűk alapján kellett idealizálni, ezt pedig a különféle kiállításokon a bírák személyében történő változások okozta eltérő nézetek állandóan zavarták.

Ha a vadásztörténelem lapjait forgatjuk, rájövünk ezeknek a különböző, de többnyire jogosult nézeteknek az okára.

A legrégibb időben Németországban sem voltak vizslafajták, mint más országban sem. A vizslát itt is csak a középkorban kezdték tenyészteni célszerű kiválasztás útján olyan vadászeb-fajtákból, amelyek addig csupán a vad megfogására szolgáltak.

A kiválasztás azon tapasztalaton alapult, hogy sok eb éppen úgy, mint a legtöbb ragadozó, amidőn belopja nyugodtan fekvő zsákmányát, — mielőtt arra ráugrana, — egy pillanatra meghökken, valószínűleg azon célból, hogy a zsákmányraugrás nagyságát és erejét kiszámítsa.

A szárnyas-vad hálóval történő vadászatának az első idejében már sok vadász írja, hogy ezeken a vadászatokon csak olyan ebeket választottak ki, amelyek a szárnyas vadat felkeresték, azt egy pillanatra meg is állták, majd mindaddig fekvé maradtak, amíg ellenkező oldalról a hálót a szárnyas vadra rá nem borították.

Ezeket a vadászebeket a főurak vadászszemélyzete aggódo gondossággal tenyésztette tovább, s kiválasztás annak az egyednek a javára történt, amelynél az állásra való hajlam jobban mutatkozott. Ez a hajlam lassan átöröklődött s a további tisztafajban való tenyésztés során, a szigorú válogatás folytán fajtajellegé alakult. Innentől kezdve beszélhetünk már vizsláról.

Németország legkülönbözőbb vidékein így folyt a törzsek fejlődése. A középkori vizsla volt az őstörzse a mai rövidszörű németvizslának. Minden tenyésztő természetesen a maga tenyészetéből származó egyedeket tartotta a legjobbnak. A törzsek összeolvadását, keresztezését, az akkori közlekedési viszonyok nehézsége gátolta leginkább és ezért érthető, hogy még a 900-as években is volt vizslafajta a német vizslák között, amelyek megtartották eredeti „hajtó-eb” jellegüket.

Nem tagadhatjuk, — mert hiszen a különböző német írók munkáiból megállapítható — hogy még Németországban is sok hiba történt a vizslák tenyésztése körül. A meglévő fajtákat tudatosan és akaratlanul fajnélküli és rosszul megválasztott egyedekkel párosítottak és ennek a következménye lett, hogy a híres törzsek részben elfajultak, részben kivesztek.

Nem céloim ezeket a zavaros állapotokat bővebben ismertetni, valóság azonban, hogy a németvizslák fajtajellegét 1879-ben állapították meg a hannoveri nemzetközi kiállításon a Németország különböző vidékeiről összegyűlt szakértők. Az 1880-as években az adatokat már részben javították, részben gyarapították, különösen azzal, hogy felvették az akkori szálkásszörű eb fajtajellegeit is. Az ú. n. „kiküldöttek bizottsága“ részéről megállapított fajtajellegek alapján folyt tovább a tiszta vérben való tenyésztés. Németországban ekkor a rövidszörű-németvizsla, a szálkásszörű-vizsla, a hosszúsörű-vizsla, a weimári- és württembergi-vizslákra állapították meg a fajtajellegeket, és a nem német származású griffonra, amely szoros rokonságban van mind a későbbi drótszörű-, mind az akkori szálkásszörű-németvizslával.

Hiteles adataink nincsenek a drótszörű-németvizsla fejlődéséről, a legnagyobb valószínűség szerint a simaszörű-, szálkásszörű-, pudelpointer- és a griffonfajtákból tenyésztették ki.

Németországban már a XVI. században ismeretesek voltak bizonyos durva-, erős-, többé-kevésbé hullámoszörű ebek, ezeket hol szálkásszörű, majd lengyel-, orosz-, svéd, vagy dán- vizebeknek nevezték. Leginkább Sziléziában és Csehországban terjedtek el. Keresztezték őket rövidszörű fajtákkal, — ehhez hozzájárultak az éghajlati viszonyok is — és így jött létre a szálkásszörű faj. Egyesek szerint a francia durvaszörű vizslának a simaszörű németvizslával történő keresztezéséből származnak. Ezt bizonyítani látszik az a körülmény, hogy Hessen tartományban egészen az 1900-as évekig fennmaradt egy törzs, amelynek a jellegei teljesen azonosak a francia griffonéival.

A 70-es években *Korthals* ismert tenyésztő hozott be Németországba hullámos szőrű griffonokat, ezek utódai lassanként az okszerű tenyésztés és kiválasztás folytán merev szőrűekkel váltak és még abban az időben maga a tenyésztő is griffonnak nevezte a fajtát, sőt a majna-frankfurti kiállításon egyenesen követelte vizsláinak a francia osztályba sorozását.

Miután ezek a vizslák erős szőrűekkel tüskés csaltban, hideg vízben, rossz időjárásban kiválóan megállták helyüket a merevszörű ebek iránti kereslet mind nagyobb lett. A kínálat azonban — megfelelő számú tenyésztő hiánya miatt — nem volt arányban a kereslettel s ezért a német szálkásszörű tenyésztők griffonokkal kezdtek keresztezni. Ebből oly bábeli zavar lett, hogy

még az 1890-es években is egy-egy kiállításon 10 vizsla közül alig akadt 2—3, amely a fajtajellegeknek tökéletesen megfelelt volna. Innen van az, hogy még napjainkban is egy-egy alomban, különösen szőrözet terén megtalálható a drót-, a szálkászörű és a griffon változata.

Az 1879. évi hannoveri kiállításon szerepelt az első szálkászörű-németvizsla *Platz* főerdész tenyésztéséből. Mivel ennek jellegei főbb pontban egyeztek a *Bontans* tenyésztette és később Majnafrankfurtban díjazott szálkászörűvel, véglegesen megállapították a legtöbb tenyésztő és az elfogulatlan vadászkedvelők részéről már addig is érvényesnek elismert fajtajellegeket.

Ezek a jellegek azonban a griffonnal történt és előbb említett észnélküli keresztezések miatt újból felborultak. Egyes tárgyilagosan gondolkozó szakembernek és tenyésztőnek sikerült hosszas fáradozással a visszas állapotokat megszüntetni, és az 1896-i kiállításon a szálkászörű fajtajellegein kívül már a drótszörűét is megállapítani.

Külsőalakban, vagy helyesebben: testi szerkezetben a német síma- és drótszörű között különbség nincs. Mindenesetre az utóbbiak általában erősebbek, izmosabbak, nagyobbak. Míg a símaszörű-németvizsla átlagos magassága 50—60 cm, addig a drótszörűé 60—70 cm. Ugyanekkor a griffonok ezeknél gyengébbek, a hím magassága 55—60 cm, a szukáké ennél is kisebb.

Élénk a különbség szőrzetben a síma- és a többi merevszörű között. Ezt egyébként a laikus is azonnal észreveszi, de jó szem és nagy szakértelem kell ahhoz, hogy különbséget tegyünk a drótszörű, szálkászörű és a griffon között.

A két elsőt még szakértőnek is igen nehéz egymástól megkülönböztetni. Színezetük az egyszínű barnától a barna „spricelt”-ig mindkét fajta esetében a legkülönbözőbb; a világosabb színűeken átüt a griffon-eredetet mutató acélkékes, acélszürkés árnyalat. Ami különbség mégis adódik köztük, az szőrzetük hosszúságában és annak durvaságában mutatkozik.

A drótszörű vizsla szőrözete ugyanis 4 cm körüli, a végén rendszerint kunkorodó, a szálkászörűt 4—6 cm hosszú, még a drótszörű vizsláénál is durvább, a végén sohasem kunkorodó, ellenben a testtől lefelé kissé mereven elálló szőr jellemzi. Míg a drótszörűn rendszerint nagyon nehéz fellelni a merev szőr alatt alig észrevehető finom gyapjút, addig a szálkászörűn és a griffonon is első tapintásra észre lehetvenni azt. Sem a drótszörű, sem a szálkászörű vizsla hátán a szőrözetnek nincs választéka, (ez egyébként súlyos hiba lenne mindkettő esetében) addig a griffonon ezt elég gyakran láthatjuk és itt nem is hibapont.

Jellegzetes szőrözetalakulás van mindhárom fajta esetében a fejen. Bozontos bajuszuk, szemöldökük miatt a laikus is általában

komolyaknak ítéli ezeket az ebajtákat. Azonban, míg a drótszörűnek csupán a bajuszán és szemöldökén látható bosszabb elálló szőrözet, a fej többi részén pedig még az általános szőrhosszúságnál is rövidebb s a fejre símuló szőrözet található, addig a szálkásszörű bajuszszőrözete ennél hosszabb és rozmárszerűen lesímul a pofára s a drótszörűével ellentétben csak akkor áll el mereven, ha vizes. Ennél is jellegzetesebb a szemöldök szőröze, amely a szálkásszörzetűeken sokkal nagyobb mértékben kifejtett, mindkor ívben hajlik előre, mintegy védve a szemet a különféle fűmagnak stb.-nek keresés közben a szembe való bejutásától.

A griffon bajusz-szőröze teljesen hasonló a szálkásszörűekéhez, tehát a bajusz rozmárszerű. A szemöldök szőröze nem olyan fejlett s ami a legfőbb megkülönböztetés, a griffonnak mindenkor szabadok a szemüregi, tehát azokat a szőrözet soha sem takarja.

Mind a drót-, mind a szálkásszörű vizslák feje, általában inkább négyzetes, mint hegyes, a griffon feje ellenben ennél nagyobb, hosszabb, durvább, persze viszonylagosan a törzséhez, amely a drót- és szálkásszörűekénél gyöngébb, kisebb.

Míg a drót- és szálkásszörűek orrháta mindig egyenes, addig a griffoné gyöngén domborodott.

Testszerkezetben egyébként számottévó különbség nincs közöttük.

Iparkodtam felsorolni azokat a fajtajelleget amelyek e három fajtát — szakértők részére — eléggé észrevehetően megkülönböztetik egymástól.

Azonban a drótszörű németvizsla kitenyésztésének még olyan rövid a multja, hogy a keresztezéshez felhasznált egyedek fajtajellegei még minduntalan visszaütnek egy-egy ősrre. Innen van, — mint azt már előadásom legelején is kifejtettem — hogy egy tisztavérben tenyésztett alomban is megtalálható a keresztezéshez felhasznált ebek összes fajtajellege.

A tenyésztők feladata lenne az ilyen almok legszigorúbb selejtezése. Ez azonban nem történt meg a kellő szigorúsággal, még pedig főképpen azért nem, mert az ősrre visszaütő egyedek — vagy mondjuk nem 100%-osan az előírt fajtajellegeknek megfelelő egyedek is — mind orr, mind munkabírás tekintetében egytől-egyig kifogástalanok, sokoldalúak, könnyen taníthatók, nem makacsok, jó tárgyelhozók és kiváló csapázók. Rámenős természetük miatt pedig önvédelemre is az összes vadászebek közül a legkönnyebben taníthatók.

Maguk a német tenyésztők is elismerik, hogy még sok időbe telik, míg a négy fajta (rövidszörű, szálkásszörű, pudelpointer és griffon) egyenkint is kiváló egyedeinek a keresztezéseiből kihozhatják az *állandó* és legfőképpen *megkívánt* fajtajellegeknek megfelelő német drótszörűt.